

БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ: РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ**Древаль О.Ю.,***к.е.н., доцент кафедри управління імені Олега Балацького**Сумський державний університет, м. Суми**o.dreval@biem.sumdu.edu.ua**https://orcid.org/0000-0002-5035-1867***Мартинець В.В.,***к.е.н., старший викладач кафедри управління імені Олега Балацького**Сумський державний університет, м. Суми**v.martynets@biem.sumdu.edu.ua**https://orcid.org/0000-0002-6932-9790***Павленко О.О.,***к.е.н., доцент кафедри управління імені Олега Балацького**Сумський державний університет, м. Суми**o.pavlenko@biem.sumdu.edu.ua**https://orcid.org/0000-0001-5228-2378***Загоруйко К.Д.,***студентка кафедри управління імені Олега Балацького СумДУ,**Сумський державний університет, м. Суми**katerina.16avg@gmail.com*

В статті досліджено бюджетне фінансування закладів вищої освіти (ЗВО) в Україні за 2019-2021 роки. Проаналізовано існуючу систему бюджетного фінансування, яка базується на формульному підході розподілу видатків державного бюджету між ЗВО. Розглянуті складові бюджетного фінансування ЗВО: обсяг фінансування стабільної діяльності; обсяг фінансування, що надається залежно від показників діяльності ЗВО та фінансування резерву. Було проаналізовано чинники, які впливають на розмір кожної складової. Виявлені особливості врахування регіонального аспекту у розподілі видатків на вищу освіту.

Було визначено нерівномірність бюджетного фінансування ЗВО у регіональному розрізі. Так у 2021 році за обсягами фінансування ЗВО державної форми власності 5 областей України з 24 отримали 11648 млн грн з 18299 млн. грн загального фінансування по Україні, яке склало 63,8%. Крім того 19 ЗВО (13%) з 145 ЗВО державної форми власності країни отримали фінансування на суму 7711 млн грн., що склало 42% від загального фінансування ЗВО України.

Фінансування стабільної діяльності вишів – це основна частина надходжень від бюджету за освітню діяльність та коливається від 81 до 97% загального фінансування 1-го ЗВО. А врахування регіонального аспекту здійснюється, виходячи з формульної методики, тільки в складовій, яка залежить від показників діяльності ЗВО. Обсяг фінансування, що надається залежно від показників діяльності ЗВО складає від 2,7% до 19,1% до обсягу загального фінансування закладу. Таким чином, в статті розглянуті проблеми бюджетного фінансування регіональних вузів. За результатами проведених досліджень було запропоновано переглянути регіональний показник, який враховується при розрахунку обсягу фінансування, що надається залежно від показників діяльності ЗВО. Авторами запропоновано скорегувати показник масштабу діяльності ЗВО, оскільки відбувається подвійний рахунок, тому що за базу береться розрахунковий контингент.

Одним з напрямів вирішення зазначених в статті регіональних проблем бюджетного фінансування ЗВО, як складової розвитку регіональних вишів має стати ефективна державна політика, що спрямована на підтримку збалансованого сталого розвитку всіх територій України.

Ключові слова: *бюджетне фінансування, заклади вищої освіти, формульний підхід, регіональні аспекти.*

DOI: 10.21272/1817-9215.2022.4-12

ВСТУП

Одним із напрямків реформування системи вищої освіти в Україні є реформування системи її фінансування. Це обумовлено багатьма чинниками, в тому числі і великою кількістю ЗВО державної форми власності, які конкурують не тільки між собою, але й з приватними та закордонними ЗВО.

З запровадженням формульного підходу до розподілу видатків державного бюджету між ЗВО країни, держава намагається встановити чіткі та прозорі «правила» фінансування вишів, деякою мірою стимулює заклади до поліпшення якості надання освітніх послуг, здійснення наукової та міжнародної діяльності, застосовуючи певні критерії, коефіцієнти, показники, які впливають на обсяг фінансування цих закладів.

Безумовно, країні потрібен ефективний та справедливий розподіл публічних коштів між ЗВО. Можна відзначити позитивні моменти в запровадженому підході до фінансування ЗВО, коли бюджетні місця «йдуть за сильнішими абітурієнтами». Але також, можемо спостерігати і негативні тенденції у регіонах: відтік абітурієнтів і відповідно фінансування до ЗВО, що знаходяться у Києві, Львові та Харкові. Актуальним постає питання дослідження існуючої системи фінансування освітньої діяльності ЗВО та розробка інструментарію щодо державного регулювання цього процесу з урахуванням регіональних аспектів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Актуальним питанням бюджетного фінансування освітньої діяльності закладів вищої освіти України присвячені праці Ю.М. Коваленко та Л.О. Вітренко [1], В. Усик[2], Л.В. Лисяк, Я.І.Петрова, П.Р. Цюп'як [3]. А. М. Юрченко, К.М.Краус, Н.М. Краус [4] аналізували інституційні аспекти фінансової системи управління закладів освіти в Україні. Світовий догляд державного регулювання фінансування вищої освіти досліджували Мельник О.В., Мирошниченко Ю.О.[5]. В працях українських вчених І.О. Дегтярьової, В.В. Ченцова, О.В. Григораши [6] увага приділяється нерівномірності бюджетного фінансування ЗВО у регіональному розрізі та загостренню проблем існування та розвитку регіональних вузів. Незважаючи на це, питання щодо врахування регіональних аспектів в державному регулюванні фінансового забезпечення ЗВО потребує подальшого дослідження.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є врахування регіональних аспектів в системі бюджетного фінансування підготовки здобувачів закладами вищої освіти в Україні

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

При знаходженні обсягів бюджетного фінансування ЗВО, чисельності студентів, кількості викладачів за регіонами України за 2019-2021 роки був застосований метод групування. За обсягом бюджетного фінансування та кількістю ЗВО в регіонах ми ранжували області України за 2019-2021 роки. Завдяки чому було визначено нерівномірність бюджетного фінансування за регіонами України. Кореляційний аналіз був застосований для співставлення чисельності студентів в регіоні, які навчаються на умовах державного замовлення з іншими регіональними показниками (кількістю зайнятого населення, бюджетним фінансуванням ЗВО, кількістю викладачів, чисельністю населення). Метод моделювання в роботі був застосований при визначенні різних сценаріїв формування обсягів фінансування ЗВО на основі запропонованих коригуючих коефіцієнтів, які враховують регіональні аспекти.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В більшості країн світу середнє значення видатків на освіту становить 5-6 % від ВВП. І Україна в даному випадку не є винятком[7]. Фінансове забезпечення закладів вищої освіти України (ЗВО) здійснюється на основі Закону України «Про вищу освіту» та Бюджетного кодексу України. Фінансування державних ЗВО згідно ст. 71 [8] може здійснюватися за рахунок коштів державного бюджету, коштів органів місцевого самоврядування та за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством.

Бюджетні видатки фінансування ЗВО здійснюється за різними напрямками: підготовка кадрів, фінансування пріоритетних напрямків наукових досліджень, виплата академічних та соціальних стипендій здобувачам вищої освіти, фінансування підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників, фінансування оренди приміщень для тимчасово переміщених ЗВО тощо. В дослідженні ми аналізуємо теоретичні аспекти бюджетного фінансування саме підготовки здобувачів, як основного напрямку діяльності ЗВО.

У ст. 72 Закону України [8] зазначено, що при визначенні розміру бюджетного фінансування для підготовки фахівців з вищою освітою встановлюється певні кількісні критерії та обмеження. Так, в бюджеті України повинні бути закладені кошти на фінансування навчання не менше 180 студентів на кожні 10 тисяч населення та не передбачено зменшення обсягу фінансування у часі. Тобто «...обсяг видатків Державного бюджету України на поточний рік не може бути меншим, ніж обсяг видатків Державного бюджету України на минулий рік, збільшений на коефіцієнт інфляції» [8].

В ст. 46 Бюджетного кодексу України зазначено, що «...обсяг видатків державного бюджету на вищу освіту розподіляється між закладами вищої освіти на основі формули, яка розробляється центральним органом виконавчої влади» [9]. У 2019 році була затверджена постанова КМУ № 1146 [10], що регламентує розподіл видатків державного бюджету між ЗВО на основі показників їх освітньої, наукової та міжнародної діяльності та формулу розподілу бюджетного фінансування, що застосовується для цього.

Відповідно до [10] загальний обсяг бюджетного фінансування i -го ЗВО (ФДі) складається з наступних елементів: 1) обсягу фінансування стабільної діяльності (ФДСі); 2) обсягу фінансування, що надається залежно від показників діяльності ЗВО (ФДПі) та 3) фінансування резерву (Рі) [10].

Було проаналізовано чинники, які впливають на розмір кожної складової (ФДСі, ФДПі, Рі) загального обсягу (ФДі) бюджетного фінансування i -го ЗВО відповідно до методики розрахунку [10] та яким чином враховується регіональний аспект у розподілі цих видатків.

основі розрахунку обсягу фінансування стабільної діяльності i -го ЗВО (ФДСі) та обсягу фінансування, що надається залежно від показників діяльності ЗВО (ФДПі) покладено визначення розрахункового контингенту. Розрахунковий контингент (РКі) враховує фактичну кількість здобувачів вищої освіти i -го ЗВО, які навчаються на умовах державного замовлення, рівні вищої освіти, форми здобуття вищої освіти та спеціальності, за якими здійснюється розміщення державного замовлення (див. рис.1) [10].

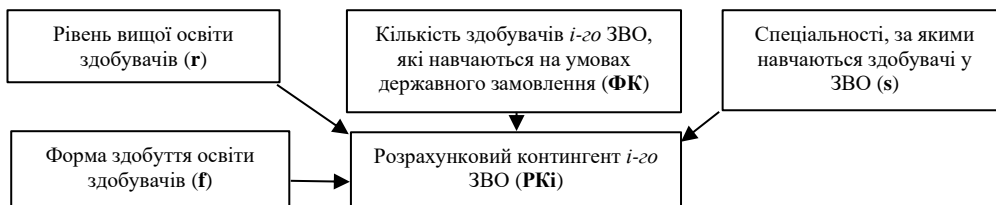

Рисунок 1 - Фактори, які впливають на розрахунковий контингент i -го ЗВО

Джерело: розроблено авторами на основі [10].

Розрахунковий контингент i -го ЗВО (РКі) розраховується за формулою:

$$PK_i = \sum_s \sum_f \sum_r (\Phi K_{sfr} \cdot I_r \cdot I_f \cdot I_s) \quad (1)$$

де ΦK_{sfr} - фактична кількість здобувачів, які навчаються на умовах державного замовлення в i -му ЗВО, розрахована на 1 жовтня минулого року;

s - спеціальність здобувачів;
 r - рівень вищої освіти здобувачів;
 f - форма здобуття вищої освіти;

I_r - індекс рівня вищої освіти ($I_r = 1$ для здобувачів, що навчаються на початковому рівні (короткому циклі) та на першому (бакалаврському) рівні; $I_r = 1,3$ для здобувачів, що навчаються на другому (магістерському) рівні; $I_r = 0,8$ для здобувачів третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого рівня) та $I_r = 0,5$ для здобувачів наукового рівня);

I_f - індекс форми здобуття освіти (для здобувачів, які навчаються за денною або дуальною формою навчання $I_f = 1$; для здобувачів, які навчаються за заочною (дистанційною) формою навчання $I_f = 0,35$; якщо здобувачі освітньо-наукового/освітньо-творчого рівня навчаються за вечірньою формою навчання $I_f = 0,35$);

I_s - індекс спеціальності. Для пріоритетних для державного замовлення спеціальностей індекс коливається від 1,2 до 3. Так $I_s = 3$ встановлено для спеціальностей 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво); $I_s = 2,5$ - для спеціальностей 221 Стоматологія, 222 Медицина та 228 Педіатрія тощо. $I_s = 1,6$ - для широкого кола спеціальностей, так для 091 Біологія, для усіх спеціальностей галузі знань 13 Механічна інженерія, галузі знань 17 Електроніка та телекомунікації тощо. $I_s = 1,2$ для спеціальності 035 Філологія, усіх спеціальностей галузі знань 11 Математика та статистика, галузі знань 12 Інформаційні технології, галузі знань 29 Міжнародні відносини [10].

Обсяг фінансування стабільної діяльності i -го ЗВО визначається за формулою:

$$\Phi ДС_i = K \cdot (КВС_i - KB_i - ЧР_i) \cdot \frac{PK_i}{PK_{\min}} \cdot T_1, \quad (2)$$

де $КВС_i$ - обсяг касових видатків споживання за загальним фондом державного бюджету за відповідною бюджетною програмою за минулий рік;

KB_i - обсяг касових видатків i -го ЗВО, які направлені були на соціальні виплати та інші витрати (такі як: виплата академічної та соціальної стипендії здобувачам, соціальні виплати студентам, яким передбачені законодавством такі виплати, оренда приміщень для тимчасово переміщених ЗВО тощо);

$ЧР_i$ - обсяг касових видатків, які здійснювалися за рахунок резерву;

PK_i, PK_{\min} - розрахунковий контингент i -го ЗВО станом на 1 жовтня за минулий та позаминулий роки відповідно (визначається за формулою 1);

T_1 - відношення поточного середньомісячного посадового окладу працівника I тарифного розряду до цього показника попереднього року;

K - коефіцієнта стабільності [3].

Для ЗВО, які вперше застосовують формульний розрахунок, обсяг фінансування стабільної діяльності ($\Phi ДС_i$) визначається за іншою формулою наведеною в [10].

В [11,12] $(КВС_i - KB_i - ЧР_i)$ це обсяг фінансування ЗВО, який не враховує соціальні виплати та резерв, крім коригування нижньої та верхньої межі фінансування. Цей обсяг фінансування надано у стовпці F та D таблиці Excel у [11] та [12] відповідно.

Аналізуючи формулу (2) розрахунку обсягу фінансування стабільної діяльності i -го ЗВО, на наш погляд, вагомий вплив можуть здійснювати два чинники: по-перше, це коефіцієнт стабільності (K), який встановлює наразі МОН України, та, по-друге, розрахунковий контингент станом на 1 жовтня за минулий рік (PK_i).

Коефіцієнт стабільності (K^{2020}) на 2020 рік був встановлений на рівні 0,8. [13]. Для тимчасово переміщених ЗВО та закладів, які розташовані на території Луганської та Донецької областей коефіцієнт стабільності збільшився на 0,1 та дорівнював 0,9. На 2021 рік коефіцієнт стабільності був встановлений на рівні 0,85. [14] Також у 2021 році цей коефіцієнт був збільшений на 0,1 для ЗВО з домінуванням підготовки педагогів, закладів освіти мистецького профілю тощо. Відповідно до Положення [10] на 2022 рік коефіцієнт стабільності встановлюється на рівні не більше ніж 0,8.

При розрахунку обсягу фінансування i -го ЗВО, що надається залежно від показників діяльності (ФДПі), ключовим є визначення комплексного показника діяльності закладу, та його питомої ваги в загальній сумі для всіх ЗВО державної форми навчання країни, які беруться до розрахунку.

Обсяг фінансування i -го ЗВО (ФДПі) розраховується за формулою:

$$\text{ФДП}_i = \frac{A_i}{\sum_{i=1}^n A_i} \cdot \text{ФДП} \quad (3)$$

де ФДП - частина консолідованого обсягу бюджетного фінансування, яка розподіляється між закладами вищої освіти;

A_i - комплексний показник діяльності i -го ЗВО,

n - кількість ЗВО, що у відповідному році здійснюватимуть підготовку здобувачів вищої освіти на умовах державного замовлення.

Більш детально розглянемо складові формули 3.

Згідно постанови [10] загальний обсяг фінансування по країні, що надається залежно від показників діяльності ЗВО (ФДП) розраховується за «залишковим принципом», як різниця між консолідованим обсягом фінансування освітньої діяльності (ФД) та обсягом фінансування стабільної діяльності закладів (ФДС) і резервом (Р) за формулою:

$$\text{ФДП} = \text{ФД} - \text{ФДС} - \text{Р} [10]. \quad (4)$$

На комплексний показник діяльності i -го ЗВО (A_i) впливають певні показники (коригуючі коефіцієнти: знижувальні та збільшуючі коефіцієнти). Комплексний показник діяльності i -го ЗВО розраховується за формулою:

$$A_i = PK_i \cdot M_i \cdot PP_i \cdot H_i \cdot MB_i \cdot PB_i, \quad (5)$$

де PK_i - розрахунковий контингент;

M_i - показник масштабу діяльності;

PP_i - показник регіональної підтримки;

H_i - показник наукової діяльності;

MB_i - показник міжнародного визнання;

PB_i - показник працевлаштування випускників [10].

Показник масштабу діяльності i -го ЗВО (M_i) може приймати форму як збільшуючого коефіцієнту так і знижуючого. Цей показник залежить від фактичної кількості здобувачів в ЗВО, які навчаються на умовах державного замовлення. M_i може коливатися від 0,8 до 1,5. Знижуючий коефіцієнт для ЗВО з контингентом менше 1000 осіб показник $M_i=0,8$. А для ЗВО з кількістю здобувачів більше ніж 10000 осіб цей показник максимальний та становить 1,5. [10].

Показник регіональної підтримки i -го ЗВО (PP_i) коливається від 1 до 1,07. $PP_i=1$ для ЗВО, що розташовані у м. Києві, $PP_i=1,03$ - для закладів, розташованих у місті Львові та місті Харкові, в усіх інших випадках цей показник буде дорівнювати 1,07.

Показник наукової діяльності i -го ЗВО (H_i) коливається в межах від 1 до 1,5 та залежить від співвідношення надходжень коштів до ЗВО від наукової діяльності на одного науково-педагогічного працівника. $H_i =1$, якщо це співвідношення не перевищує 500 грн на одну особу та $H_i =1,5$, якщо це співвідношення буде більше 20 001 грн на одну особу.

Показник міжнародного визнання i -го ЗВО (MB_i) має невелике коливання значень від 1 до 1,1. $MB_i=1,1$ отримують ЗВО, які у світових рейтингах ЗВО посідають місце у ТОП 1000.

Показник працевлаштування випускників i -го ЗВО (PB_i) наразі однаковий для всіх ЗВО та становить $PB_i=1$. В подальшому повинно бути введена градація PB_i від 1,0 до 1,25.

Схематично формування комплексного показника представлено на рис. 2

Відповідно до Положення [10] державний замовник встановлює мінімальний та максимальний рівень фінансування освітньої діяльності ЗВО на відповідний рік. Так, обсяг фінансування, що складається з фінансування стабільної діяльності та фінансування, що надається залежно від показників діяльності, на відповідний рік не може бути менше або більше ніж певний відсоток від попереднього року - ($Ч_{\min}$) та ($Ч_{\max}$) відповідно[10].

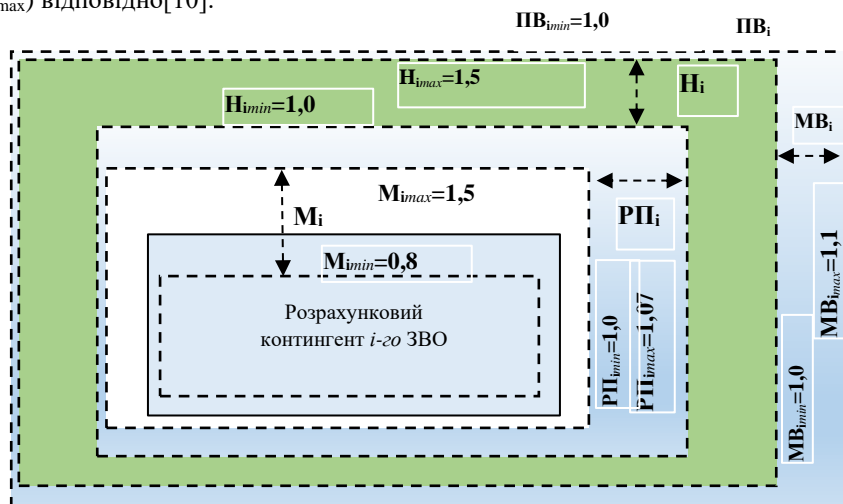

Рисунок 2 - Формування комплексного показника діяльності A_i для i -го ЗВО у 2021 р.
Джерело: розроблено авторами на основі [10].

Для 2020 року були встановлені мінімальний та максимальний рівень фінансування освітньої діяльності для ЗВО та відокремлених структурних підрозділів ЗВО на однаковому рівні: $Ч_{\min}^{2020} = 95\%$ та $Ч_{\max}^{2020} = 120\%$ [13]. На 2021 рік ці значення були змінені: так для ЗВО були встановлені $Ч_{\min}^{2021} = 90\%$ та $Ч_{\max}^{2021} = 130\%$, а для відокремлених структурних підрозділів ЗВО мінімальний рівень фінансування освітньої діяльності було значно зменшено та склав $Ч_{\min}^{2021} = 50\%$, а максимальний рівень однаковий, як для ЗВО $Ч_{\max}^{2021} = 130\%$ [14].

Задля комплексного аналізу було проаналізовано розподіл видатків державного бюджету між ЗВО, які здійснювалися у 2020-2021 рр. за існуючою формульною методикою розрахунку [11,12].

В таблиці 1 представлений аналіз бюджетного фінансування (за бюджетною програмою КПК 2201160 «Підготовка кадрів закладами вищої освіти та забезпечення діяльності їх баз практики») та кількість ЗВО державної форми власності за регіонами України за 2019-2021 рр.

Аналізуючи регіони України за кількістю розташованих на їх території ЗВО державної форми власності, які отримали фінансування у 2021 році за табл. 1 можна зробити наступні висновки. Найбільша кількість ЗВО розташована у шести областях України: у Київській області – 19 ЗВО (17 з яких розташовані в м. Київ, 1 тимчасово переміщений), у Харківській - 18 ЗВО (16 – в м. Харків), Дніпропетровській області – 14 ЗВО (з них 1 тимчасово переміщений), у Одеській області – 14 ЗВО, у Львівській - 9 ЗВО (7 – в м. Львів), у Донецькій області 9 ЗВО (з них 4 тимчасово переміщені).

З 145 ЗВО державної форми власності, що представлені в таблиці 1, 83 ЗВО (57% від загальної кількості) розташовані в 6 областях (25%) з 24 (не враховувалась тимчасово окупована територія АР Крим, а тимчасово переміщені ЗВО з непідконтрольних територій АР Крим, Донецької та Луганської областей враховувались за фактичним розташуванням на 2021 рік).

За обсягами фінансування ЗВО державної форми власності у 2021 році 5 областей України з 24 отримали 11648 млн грн з 18299 млн. грн загального фінансування по Україні, яке склало 63,8%.

Таблиця 1 – Обсяг бюджетного фінансування закладів вищої освіти державної форми власності за регіонами України за 2019-2021 рр.

Область	Кількість ЗВО державної форми власності в області у 2021 році	Обсяг бюджетного фінансування ЗВО державної форми власності, млн. грн		
		2019	2020	2021
м. Київ та Київська область	19 (17+2)	3 903 (3 741+162)	4 115 (3 932+183)	4 748 (4 533+215)
м. Харків та Харківська область	18 (16+2)	2 032 (1 929+103)	2 155 (2 056+99)	2 476 (2 365+111)
м. Львів та Львівська область	9 (7+2)	1 501 (1 322+179)	1 677 (1 498+179)	2 044 (1 837+207)
Дніпропетровська область	14	1 116	1 190	1 296
Одеська область	14	1 021	1 035	1 120
Запорізька область	5	471	523	614
Сумська область	4	394	454	558
Донецька область	9	349	395	447
Вінницька область	5	352	377	432
Черкаська область	4	329	355	415
Миколаївська область	4	319	339	382
Тернопільська область	4	301	318	380
Полтавська область	4	264	281	342
Рівненська область	3	257	281	332
Волинська область	2	222	259	318
Івано-Франківська область	2	229	253	296
Чернігівська область	4	234	245	286
Закарпатська область	3	210	234	276
Хмельницька область	3	225	238	269
Житомирська область	3	189	214	267
Кіровоградська область	3	242	257	265
Херсонська область	4	222	226	264
Луганська область	3	212	238	259
Чернівецька область	2	162	186	213

Джерело: Розраховано авторами за даними [11,12]

Так на першому місці серед регіонів України виступає Київська область, ЗВО, якої отримали 4748 млн. грн, що склало 25,9% бюджетного фінансування всієї країни. Далі лідерами стали Харківська область з обсягом фінансування у розмірі 2476 млн. грн (13,5% від загального обсягу), Львівська область з фінансуванням – 2044 млн. грн (11,2%), Дніпропетровська область – 1296 млн. грн. (7,1%) та Одеська область 1120 млн. грн (6,1%).

На рис. 3 представлена градація регіонів України за рівнем фінансування ЗВО державної форми власності у 2021 році

В 2021 році 19 ЗВО (13%) з 145 ЗВО державної форми власності країни отримали фінансування на суму 7711 млн грн., що склало 42% від загального фінансування ЗВО України. Ці 19 закладів можна розподілити за трьома діапазонами бюджетного фінансування (табл.2). Найбільше фінансування отримали два¹ ЗВО (Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» та Національний університет «Львівська політехніка») в розмірі 1461 та 940 млн. грн. відповідно, на суму 2401 млн. грн., що склало 13% загального фінансування.

¹ Для 2021 року формула [10] не застосовувалась до Київського національного університету імені Тараса Шевченка

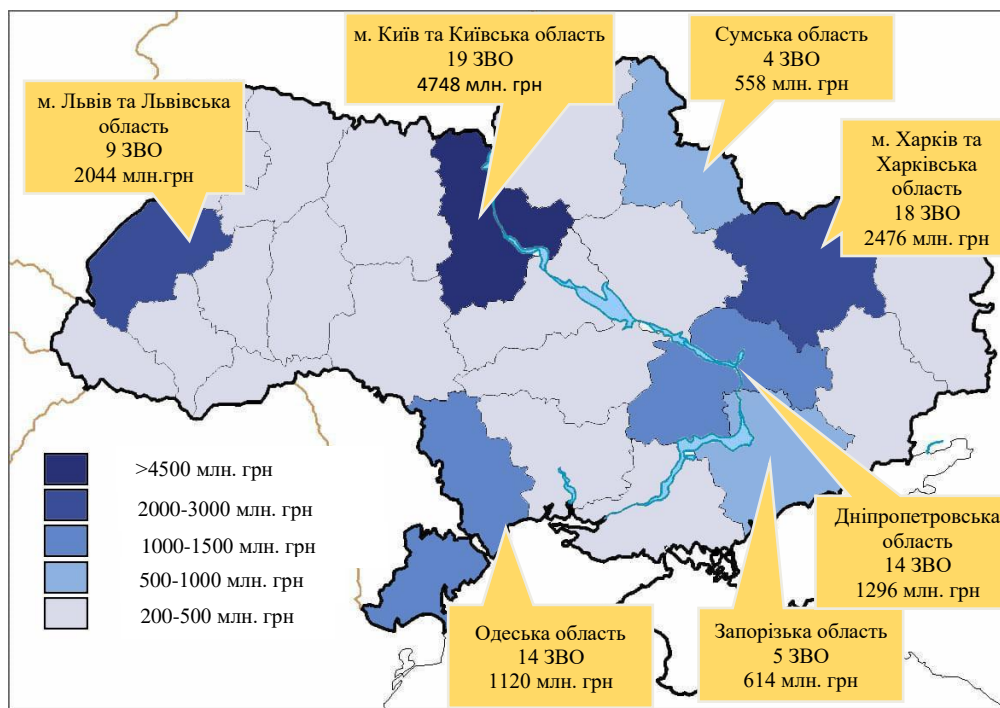

Рисунок 3 – Регіони України за рівнем фінансування ЗВО державної форми власності у 2021 році.

Джерело: Складено авторами за даними [5]

35% закладів (51 ЗВО країни) отримала бюджетне фінансування в діапазоні від 50 до 99 млн. грн. на загальну суму 3905 млн. грн, 28 ЗВО (19%) отримали найменше бюджетне фінансування від 1,5 до 49 млн. грн. на загальну суму 738 млн. грн., що склало 4% від загального фінансування.

Таблиця 2 – Ранжування ЗВО за діапазоном бюджетного фінансування у 2021 році

Діапазон бюджетного фінансування ЗВО, млн.грн/ЗВО	Область, в якій знаходяться ЗВО	Кількість ЗВО, що отримують бюджетне фінансування в даному діапазоні		Бюджетне фінансування ЗВО млн. грн (% від загального обсягу по країні)
		Всього	За регіонами	
900 -1500	Київська область	2	1	2401 (13%)
	Львівська область		1	
300-550	Київська область	6	3	2730 (15%)
	Харківська область		2	
	Львівська область		1	
200-299	Харківська область	11	3	2580 (14%)
	Київська область		2	
	Сумська область		1	
	Закарпатська область		1	
	Дніпропетровська область		1	
	Запорізька область		1	
	Чернівецька область		1	
Одеська область	1			
ВСЬОГО		19	19	7711 (42%)

Джерело: Складено авторами за даними [12]

Співставлення чисельності студентів, які навчаються на умовах державного замовлення з іншими показниками за регіонами України (табл. 3) та визначення рівня взаємозалежності між цими показниками довело їх кореляційний зв'язок. Коefіцієнт

кореляції між чисельністю студентів та кількістю зайнятого населення в регіоні складає 0,9386. Коефіцієнт кореляції між чисельністю студентів та бюджетним фінансуванням в регіоні складає 0,9393. Коефіцієнт кореляції між чисельністю студентів та кількістю викладачів в регіоні складає 0,9262. Найменший коефіцієнт кореляції виявився між чисельністю студентів та чисельністю населення в регіоні та склав 0,7652.

Таблиця 3 – Співставлення чисельності студентів, які навчаються на умовах державного замовлення з чисельністю населення регіону, кількістю зайнятого населення, бюджетним фінансуванням ЗВО та кількістю викладачів ЗВО державної форми власності за областями в 2021 році

Область	Чисельність студентів, які навчаються на умовах державного замовлення, осіб	Чисельність населення в області, тис. осіб*	Кількість зайнятого населення по області, тис. осіб**	Бюджетне фінансування ЗВО державної форми власності, млн. грн	Кількість викладачів в ЗВО державної форми власності області, осіб
м. Київ та Київська область	72262	4703,0	2104,7 (1354,2 +750,5)	4748	12737
Харківська область	41319	2605,2	1196,5	2 476	8526
Львівська область	33247	2472,0	1034,0	2 044	4567
Вінницька область	9052	1514,5	630,0	1296	1265
Волинська область	7619	1022,6	364,4	1120	1019
Дніпропетровська область	23067	3121,3	1363,0	614	5207
Донецька область	8962	4071,8	703,6	558	2107
Житомирська область	7266	1189,9	486,5	447	1200
Закарпатська область	5355	1245,4	487,3	432	1061
Запорізька область	13150	1655,1	707,7	415	1710
Івано-Франківська область	6405	1354,9	553,7	382	1172
Кіровоградська область	4352	907,6	356,9	380	1041
Луганська область	6879	2109,4	282,2	342	1068
Миколаївська область	7294	1101,5	470,1	332	1529
Одеська область	18741	2350,8	986,2	318	8435
Полтавська область	6923	1356,5	553,0	296	1090
Рівненська область	7172	1145,1	467,7	286	1817
Сумська область	10745	1044,4	446,7	276	1860
Тернопільська область	8849	1023,9	393,4	269	1907
Херсонська область	5362	1009,6	426,8	267	814
Хмельницька область	6067	1235,0	505,3	265	906
Черкаська область	10236	1167,9	493,7	264	1951
Чернівецька область	5324	891,2	382,7	259	437
Чернігівська область	5641	961,4	402,7	213	1363

Примітка * - У розрахунок взята середня чисельність постійного населення у січні-жовтні 2021 року [15]
 ** - в таблиці наведене зайняте населення у віці 15 років і старше за січень-вересень у 2021 році. Дані наведено без урахування тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях [15]
 Джерело: Складено авторами за даними [12, 15]

Аналізуючи бюджетне фінансування ЗВО у 2020 році можна зробити висновок: 92 заклади (з 148) отримали фінансування більше ніж у 2019 році, а якщо врахувати інфляцію у 2020 році (5%) [15], то тільки для 61 ЗВО (41%) це співвідношення перевищило 105%. У 2021 році ці показники значно покращилися. Для 127 ЗВО співвідношення обсягів фінансування 2021 до 2020 року перевищили

100%. З урахуванням інфляції 10% [16] у 2021 році, для 100 вишів це співвідношення перевищило 110%. У 2020 році тільки 12 ЗВО отримали фінансування більше ніж на 115% від попереднього року, а в 2021 році вже 47 ЗВО отримали загальне фінансування більше ніж 120% від 2020 року.

Для 10 закладів обсяг фінансування на 2021 рік був скоригований внаслідок застосування максимального рівня фінансування освітньої діяльності (130%) та зменшений на загальною суму 64,2 млн грн. А для 2 ЗВО обсяг фінансування був збільшений внаслідок застосування мінімального рівня фінансування освітньої діяльності закладів на суму 23,5 млн. грн. Для 2020 року спостерігалась кардинально інша ситуація: тільки для 6 ЗВО обсяг фінансування був скоригований та зменшений на 26,6 млн.грн. (при максимальному рівні фінансування 120%), а для 24 ЗВО обсяг фінансування був збільшений та загальна сума цих «дотацій» склала 64,5 млн. грн. Це можна пояснити зменшенням мінімального рівня фінансування у 2021 році порівняно з 2020. Також у 2021 році 32 ЗВО, з домінуванням підготовки педагогів, отримали додатковий обсяг фінансування стабільної діяльності на загальну суму 268 млн. грн.

Далі проаналізуємо складові загального фінансування ЗВО у 2021 році за окремими закладами. Мінімальний обсяг фінансування стабільної діяльності ЗВО (ФДСі) у 2021 році склав 1,5 млн. грн., а максимальний - 940,2 млн. грн. Ця складова (ФДСі) в загальному фінансуванні ЗВО у 2021 році коливається від 81 до 97%. Тобто можна стверджувати, що саме фінансування стабільної діяльності вишів – це основна частина надходжень від бюджету за освітню діяльність.

Таблиця 4 – Заклади вищої освіти та обсяги їх фінансування стабільної діяльності та фінансування, що надається залежно від показників діяльності ЗВО у 2021 році*

Заклад вищої освіти	Загальний обсяг фінансування ЗВО у 2021 році	Обсяг фінансування стабільної діяльності ЗВО (ФДСі)		Обсяг фінансування, що надається залежно від показників діяльності ЗВО (ФДПі)	
		млн. грн.	у % до заг.обсягу фінансування ЗВО	млн. грн.	у % до заг. обсягу фінансування ЗВО
Національний університет "Львівська політехніка"	940,2	808,2	86,0%	132,0	14,0%
Львівський національний університет імені Івана Франка	527,4	444,2	84,2%	83,2	15,8%
Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"	441,9	376,6	85,2%	65,3	14,8%
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна	342,4	301,4	88,0%	41,0	12,0%
Харківський національний університет радіоелектроніки	269,2	228,1	84,7%	41,1	15,3%
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут"	253,8	227,1	89,5%	26,7	10,5%
Сумський державний університет	248,4	200,9	80,9%	47,5	19,1%
Національний університет "Києво-Могилянська академія"	131,4	116,7	88,8%	14,7	11,2%
Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"	103,1	91,0	88,3%	12,1	11,7%
Вінницький національний аграрний університет	76,5	67,7	88,5%	8,8	11,5%
Херсонська державна морська академія	29,2	26,3	90,1%	2,9	9,9%

*Примітки * - в таблиці наведені деякі ЗВО з різним рівнем фінансування. Не включали в таблицю ЗВО з додатковим фінансуванням з резерву, таких як ЗВО з домінуванням підготовки педагогів; ЗВО, для яких обсяг фінансування був скоригований внаслідок застосування максимального та мінімального рівня фінансування освітньої діяльності тощо.*

Джерело: розраховано та складено авторами за даними [12]

Обсяг фінансування, що надається залежно від показників діяльності ЗВО (ФДПі) складає від 2,7% до 19,1% до обсягу загального фінансування закладу, з середньоарифметичним значенням 10,4%. Максимальне значення фінансування ЗВО, що залежить від показників діяльності (ФДПі) склало 181,5 млн. грн. та мінімальне 0,049 млн грн. у 2021 році. Середнє арифметичне значення 14,5 млн. грн. В таблиці 4 наведені тільки деякі ЗВО з різним рівнем загального фінансування [10].

Консолідований обсяг фінансування освітньої діяльності закладів вищої освіти розподілився у 2021 році наступним чином (див. рис. 4).

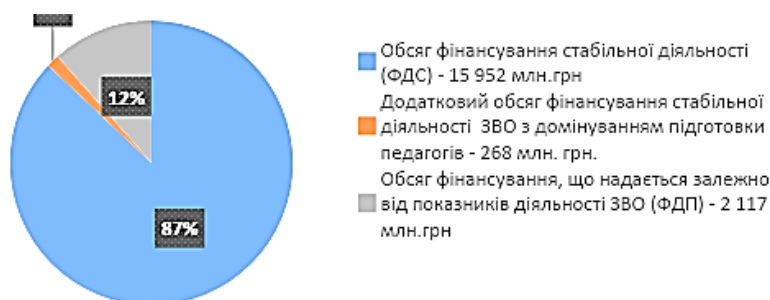

Рисунок 4 – Розподіл консолідованого обсягу фінансування закладів вищої освіти за складовими ФДС та ФДП

Джерело: Складено авторами за даними [12]

Приблизно такий же буде розподіл між ФДСі та ФДПі для більшості ЗВО, що аналізувалися (для ЗВО з додатковим фінансуванням стабільної діяльності відповідно до [10] розподіл буде відрізнятися для кожного окремого ЗВО за рахунок резерву).

В табл. 5 наведений аналіз врахування показника регіональної підтримки (РПі) закладів при розрахунку обсягу фінансування, що надається залежно від показників діяльності *i-go* ЗВО. В цій таблиці розрахунки наведені для деяких вишів, що розташовані в регіонах та мають РПі=1,03 (для закладів, що розташовані у Харкові або у Львові) та РПі=1,07 для всіх інших ЗВО (ЗВО, розташовані в Києві з РПі=1,0 не аналізувалися). Нами було розраховано, що максимальна регіональна підтримка ЗВО у 2021 році у ФДПі склала 3,96 млн. грн., мінімальна - 0,16 млн. грн., а якщо порівняти її з загальним обсягом фінансування *i-go* ЗВО, то максимальна регіональна підтримка у відсотковому значенні склала лише 1,34% від загального фінансування, а мінімальна - 0,19%.

Тобто, ця складова фінансового забезпечення, якщо і враховує регіональний аспект, то цей вплив незначний, щоб підтримати регіональні заклади та суттєво не змінює загальної картини.

Для підтримки регіональних закладів в Умовах прийому [17] встановлений регіональний коефіцієнт (РК), який впливає на конкурсний бал, а від останнього залежить чи отримає вступник бюджетне місце. Наразі регіональний коефіцієнт був встановлений для ЗВО м. Києва (та їх відокремлених структурних підрозділів) на рівні 1,0; для ЗВО з 11 областей (серед яких є Житомирська, Хмельницька, Донецька, Луганська області тощо) встановлений максимальний регіональний коефіцієнт, який дорівнює 1,04, в інших випадках цей коефіцієнт складає 1,02[17]. Але більшість з перелічених областей, що мають «підвищений» коефіцієнт знаходяться знизу у списку табл. 2.1, яка відображає розподіл загального бюджетного фінансування освітньої діяльності ЗВО. І це перш за все пов'язує з бажанням вступників отримати не тільки бюджетне місце в столичному закладі, але й подальше працевлаштуватися в більшому та економічно розвиненому місті.

Аналізуючи бюджетне фінансування ЗВО за існуючою формулою розрахунку [10] за регіонами України було виявлена недостатня підтримка регіональних закладів, що

загострює проблеми подальшого розвитку і існування цих закладів. Для вирішення цього питання ми виокремили два напрями державного регулювання фінансового забезпечення освітньої діяльності ЗВО.

Таблиця 5 – Врахування показника регіональної підтримки в обсязі фінансування, що надається залежно від показників діяльності закладів вищої освіти* у 2021 році

Заклад вищої освіти	Обсяг загального фінансування <i>i</i> -го ЗВО у 2021 році [12]	Обсяг фінансування, що надається залежно від показників діяльності <i>i</i> -го ЗВО (<i>ФДПі</i>), млн. грн. [12]	Показник регіональної підтримки (<i>РПі</i>) [10]	Регіональна підтримка для <i>i</i> -го ЗВО у <i>ФДПі</i> , млн.грн.	Регіональна підтримка для <i>i</i> -го ЗВО у загальному фінансуванні ЗВО, %
Національний університет "Львівська політехніка"	940,2	132,0	1,03	3,96	0,42%
Львівський національний університет імені Івана Франка	527,4	83,2	1,03	2,496	0,47%
Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"	441,9	65,3	1,03	1,959	0,44%
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна	342,4	41,0	1,03	1,23	0,36%
Харківський національний університет радіоелектроніки	269,2	41,1	1,03	1,233	0,46%
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут"	253,8	26,7	1,03	0,801	0,32%
Сумський державний університет	248,4	47,5	1,07	3,325	1,34%
Ужгородський національний університет	242,0	33,1	1,07	2,317	0,96%
Державний університет "Одеська політехніка"	203,1	21,6	1,07	1,512	0,74%
Волинський національний університет імені Лесі Українки	181,1	25,7	1,07	1,799	0,99%
Дніпровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна	109,3	13,4	1,07	0,938	0,86%
Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"	103,1	12,1	1,07	0,847	0,82%
Подільський державний аграрно-технічний університет	60,1	7,1	1,07	0,497	0,83%
Херсонська державна морська академія	29,2	2,9	1,07	0,203	0,70%

Примітки * - в таблиці наведені деякі ЗВО з різним рівнем фінансування по деяким регіонам України крім м. Києва.

Джерело: розраховано та складено автором за даними [10,12]

Перший напрям передбачає перегляд шкали оцінювання показників, які впливають на обсяг фінансування i -го ЗВО, що надається залежно від показників діяльності закладу. Але відразу можна сказати, що навіть коригуючи певні показники (коефіцієнти), які впливають на обсяг фінансування ФДПі, цей захід не може дати «помітного» результату. Так як показав аналіз середнє значення ФДПі складає тільки 10,4% у загальному обсязі фінансування закладу.

Другий напрям передбачає більш складний процес перегляду механізму фінансування стабільної діяльності ЗВО, який наразі залежить від обраної державної політики «гроші ходять за студентом» та перегляд регіонального коефіцієнту, який впливає на конкурсний бал вступника в регіональний ЗВО.

Розглянемо перший запропонований нами напрям, який передбачає моделювали декілька варіантів формування обсягу фінансування ФДПі на основі врахування певних показників (корегувальних коефіцієнтів). Так показник регіональної підтримки (РПі), який встановлений для регіональних ЗВО на рівні 1,07 повинен бути переглянутий. Для цього потрібні ґрунтовні дослідження, щодо визначення цих коефіцієнтів для різних регіонів України. Другий спосіб: окрім коригування РПі, пропонуємо переглянути показника масштабу діяльності ЗВО (M_i). На наш погляд, при розрахунку обсягу фінансування ЗВО залежно від показників діяльності, врахування показника масштабу діяльності ЗВО (M_i) потребує додаткового обґрунтування. Так як, при врахуванні показника масштабу діяльності ЗВО (M_i) для розрахунку комплексного показника діяльності i -го ЗВО (A_i) за формулою 5, відбувається подвійний рахунок, тому що за базу береться розрахунковий контингент. Тобто, ЗВО з великим розрахунковим контингентом, вже має певні переваги перед іншими закладами і буде мати більший комплексний показник A_i , що впливає на ФДПі. Якщо розрахунковий контингент збільшити на коефіцієнт масштабу, який при максимальному значенні складає 1,5, то відповідно збільшується частка фінансування яку отримує i -ий ЗВО.

Другий напрям передбачає досить складний процес обґрунтування регіонального коефіцієнту. Цей коефіцієнт опосередковано через конкурсний бал вступника впливає на обсяг фінансування стабільної діяльності ЗВО, якщо абітурієнт буде зарахований на бюджетне місце. Збільшуючи регіональний коефіцієнт можна припустити, що це призведе до збільшення поданих заяв з I пріоритетом до провідних регіональних ЗВО, але не можна стверджувати на 100%, так як поведінкові моделі вступників залежать від багатьох факторів: як зовнішніх (об'єктивних) так і внутрішніх (суб'єктивних). Потрібно ґрунтовне окреме дослідження, і в цьому зацікавлені всі стейкхолдери: держава, територіальні громади, ЗВО, роботодавці, вступники та випускники ЗВО.

Головною метою державної політики в цілому повинна бути підтримка збалансованого сталого розвитку всіх територій України, та без державного регулювання вищої освіти, фінансового забезпечення освітньої діяльності ЗВО це неможливо.

ВИСНОВКИ

В роботі було досліджено існуючу систему бюджетного фінансування закладів вищої освіти, проаналізовано формульну методіку щодо розподілу видатків державного бюджету між ЗВО для здійснення освітньої діяльності.

Проведений аналіз бюджетного фінансування ЗВО країни показав не тільки нерівномірність фінансування вишів за регіонами України, а й «шалений» розрив. Так за обсягами фінансування ЗВО державної форми власності у 2021 році 5 областей України отримали 11648 млн. грн. з загального фінансування по Україні, яке склало 63,8%. Було визначено, що фінансування стабільної діяльності закладів в середньому складає 87% від загального фінансування ЗВО, а на фінансування, що залежить від показників діяльності припадає у середньому 10,4%. Регіональний показник, який враховується при розрахунку обсягу фінансування, в залежності від

показників діяльності ЗВО не впливає суттєво. Так в роботі було розраховано, що максимальна регіональна підтримка ЗВО у 2021 році склала 3,96 млн. грн., а мінімальна - 0,16 млн. грн., що у відсотковому значенні склала лише 1,34% та 0,19% від загального фінансування ЗВО відповідно. В роботі запропоновані підходи щодо врахування регіональних аспектів при бюджетному фінансуванні освітньої діяльності ЗВО. Так було запропоновано переглянути регіональний показник та скорегувати показник масштабу діяльності. Запропоновано переглянути регіональний коефіцієнт, який впливає на конкурсний бал абітурієнта й підвищує його ймовірність отримати бюджетне місце саме в регіональному ЗВО. Для чого потрібні додаткові і ґрунтовні дослідження щодо впливу певних факторів на кількість поданих заяв від вступників.

SUMMARY

Dreval O.O., Martynets V.V., Pavlenko O.O., Zahoruiko K.D. Budget Financing of Higher Education Institutions in the Context of the Training of Students: Regional Aspects.

The article examines the budget financing of higher education institutions (HEIs) in Ukraine for 2019-2021. The existing budget financing system, which is based on a formulaic approach to the distribution of state budget expenditures among HEIs, is analyzed. The considered components of the budget financing of HEIs: the amount of financing of stable activities; the amount of funding provided depending on the activity indicators of the higher education institutions and the funding of the reserve. Factors affecting the size of each component were analyzed. The peculiarities of considering the regional aspect in the distribution of expenses for higher education have been revealed.

The unevenness of budget financing of HEIs in the regional section was determined. Thus, in 2021, according to the volume of financing of state-owned HEIs, 5 out of 24 regions of Ukraine received UAH 11,648 million out of UAH 18,299 million of total funding in Ukraine, which was 63.8%. In addition, 19 HEIs (13%) out of 145 HEIs under state ownership of the country received funding in the amount of UAH 7,711 million, which was 42% of the total funding of HEIs of Ukraine.

Financing of stable activities of higher education institutions is the main part of revenues from the budget for educational activities and ranges from 81 to 97% of the total financing of the i-th HEI. And considering the regional aspect is carried out, based on the formulaic methodology, only in the component that depends on the performance indicators of the HEIs. The amount of funding provided, depending on the activity indicators of HEIs, ranges from 2.7% to 19.1% of the total funding of the institution. Thus, the article examines the problems of budget financing of regional universities. According to the results of the conducted research, it was proposed to revise the regional indicator, which is taken into account when calculating the amount of funding provided depending on the activity indicators of HEIs. The authors proposed to adjust the indicator of the scale of activities of the higher education institution, as there is double counting, because the calculation contingent is taken as the basis.

Effective state policy should be one of the ways to solve the regional problems of budget financing of HEIs mentioned in the article, as a component of the development of regional HEIs. Since the state policy should be aimed at supporting the balanced sustainable development of all territories of Ukraine.

Keywords: budget financing, higher education institutions, formulaic approach, regional aspects.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Коваленко Ю.М., Вітренко Л.О. Фінансування закладів вищої освіти в Україні: монографія, Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. 238 с.
2. Усик В. Особливості фінансування вищої освіти: аналіз українського та світового контекстів. *Економіка* 2 (203), 2019. С. 59-67
3. Лисяк Л.В., Петрова Я.І., Цюп'як П.Р. Фінансове забезпечення вищої освіти в Україні: стан та напрями удосконалення «Ефективна економіка». URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/17.pdf
4. Юрченко А.М., Краус К. М., Краус Н. М. Інституційні засади управління фінансовим забезпеченням закладів вищої освіти: світовий досвід та українська практика. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. № 1(9), 2022. С. 16-33
5. Мельник О.В., Мирошніченко Ю.О. Державне регулювання фінансування вищої освіти: світовий догляд. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*, № 3' 2021. - С. 120-126
6. Ченцов В.В., Дегтярьова І.О., Григораш О.В. Фінансування вищої освіти в Україні: проблеми та ідеї для реформи. *Ефективна економіка*. № 7, 2019. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2019/10.pdf
7. World bank. Retrieved from: <https://data.worldbank.org>
8. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. № URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 30.11.2021)
9. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення 30.11.2021)
10. Про розподіл видатків державного бюджету між закладами вищої освіти на основі показників їх освітньої, наукової та міжнародної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 1146 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1146-2019-%D0%BF#Text>
11. Результати моделювання формули розподілу видатків за статтею "Підготовка кадрів ЗВО та забезпечення діяльності їх баз практики" на 2020 рік. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/rozpodil-koshziv-z-derzhavnogo-byudzhetu-mizh-zakladami-vishoyi-osviti-u-2020>

12. Результати моделювання формули розподілу видатків за статтею "Підготовка кадрів ЗВО та забезпечення діяльності їх баз практики" на 2021 рік URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-Yosvita/rozpodil-koshtiv-z-derzhavnogo-byudzhetu-mizh-zakladami-vishoyi-osviti-u-2020>

13. Про встановлення показників для розподілу видатків державного бюджету між закладами вищої освіти на 2020 рік: Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.01.2020 р. № 65. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-vstanovlennya-pokaznikiv-dlya-rozpodilu-vidatkiv-derzhavnogo-byudzhetu-mizh-zakladami-vishoyi-osviti-na-2020-rik> (дата звернення: 20.12.2021).

14. Про встановлення показників для розподілу видатків державного бюджету між закладами вищої освіти на 2021 рік: Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.08.2021 р. № 907. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-vstanovlennya-pokaznikiv-dlya-rozpodilu-vidatkiv-derzhavnogo-byudzhetu-mizh-zakladami-vishoyi-osviti-na-2021-rik> (дата звернення: 20.12.2021).

15. Чисельність населення та середня чисельність за періоди року Архів за 2021 рік: Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL (дата звернення: 24.12.2021)

16. Індекс споживчих цін за 2021 рік: Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL (дата звернення: 12.01.2022)

17. Про затвердження Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році: Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.10.2021 р. № 1098.

REFERENCES

1. Kovalenko, Yu. M., & Vitrenko, L. O. (2020). Financing of higher education institutions in Ukraine and the search for alternative sources. *Collection of scientific works of the State Fiscal Service University of Ukraine*, (1-2), 141-153.
2. Usyk, V. (2019). Peculiarities of higher education financing: analysis of Ukrainian and world contexts. *Bulletin of Kyiv National University named after Taras Shevchenko. Series: Economics*, (2 (203)), 59-67.
3. L.V. Lysiak, Ya.I. Petrova, P.R. Tsyupryak. (2020). Financial provision of higher education in Ukraine: state and directions for improvement. *Effective economy*, 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/17.pdf.
4. Yurchenko A.M., Kraus K.M., Kraus N.M. (2022) Institutional principles of management of financial support of higher education institutions: world experience and Ukrainian practice. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovations*, 1(9), 16-33.
5. Melnyk, O. V. & Myroshnychenko, Yu. O. (2021). State regulation of financing of higher education: world experience. *Bulletin of Sumy State University. Series "Economics"*, No. 3, 120-126.
6. Chentsov V.V., Degtyareva I.O., Hryhorash O.V. Financing higher education in Ukraine: problems and ideas for reform. *Efficient economy*, 7. URL: https://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2019/10.pdf.
7. World bank. Retrieved from: <https://data.worldbank.org>
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014). The law of Ukraine "On higher education". Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (accessed: 30.11.2021).
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010). The law of Ukraine "Budget Code of Ukraine". Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (accessed: 30.11.2021).
10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2019). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On the distribution of state budget expenditures among institutions of higher education based on indicators of their educational, scientific and international activity". Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1146-2019-%D0%BF#Text>.
11. Results of the modeling of the formula for the distribution of expenses according to the article "Training of personnel of higher education institutions and ensuring the operation of their practice bases" for the year 2020. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/rozpodil-koshtiv-z-derzhavnogo-byudzhetu-mizh-zakladami-vishoyi-osviti-u-2020>.
12. Results of the modeling of the formula for the distribution of expenses according to the article "Training of personnel of higher education institutions and ensuring the operation of their practice bases" for the year 2021. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-Yosvita/rozpodil-koshtiv-z-derzhavnogo-byudzhetu-mizh-zakladami-vishoyi-osviti-u-2020>.
13. Ministry of Education and Science of Ukraine (2020). Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine "On establishing indicators for the distribution of state budget expenditures among higher education institutions for 2020." Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-vstanovlennya-pokaznikiv-dlya-rozpodilu-vidatkiv-derzhavnogo-byudzhetu-mizh-zakladami-vishoyi-osviti-na-2020-rik> (accessed: 20.12.2021).
14. Ministry of Education and Science of Ukraine (2021). Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine "On establishing indicators for the distribution of state budget expenditures among higher education institutions for 2021." Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-vstanovlennya-pokaznikiv-dlya-rozpodilu-vidatkiv-derzhavnogo-byudzhetu-mizh-zakladami-vishoyi-osviti-na-2021-rik> (accessed: 20.12.2021)
15. Population and average population for periods of the year. Archive of 2021. Retrieved from: Official website of the State Statistics Service of Ukraine. URL <https://www.ukrstat.gov.ua> (accessed: 24.12.2021)
16. Consumer price index of 2021. Retrieved from: Official website of the State Statistics Service of Ukraine. URL <https://www.ukrstat.gov.ua> (accessed: 12.01.2022)
17. Ministry of Education and Science of Ukraine (2021). Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine "On approval of the Conditions of admission to higher education in 2022". URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1542-21#Text> (accessed: 24.12.2021)